ФАКТОРИ, ПОВЛИЯВАЩИ НАГЛАСИТЕ НА СТУДЕНТИТЕ ОТ СПЕЦИАЛНОСТИТЕ МЕДИЦИНСКА СЕСТРА И АКУШЕРКА, ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ В СФЕРАТА НА ДЕТСКОТО ЗДРАВЕ

Гюлсум Хасан, Катерина Витанова, Калина Рачева

Студенти, „Медицинска сестра", Катедра „Здравни грижи",
Факултет „Обществено здравеопазване",
Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов" – Варна

FACTORS AFFECTING THE ATTITUDES OF STUDENTS SPECIALIZING NURSING AND MIDWIFERY FOR PROFESSIONAL REALIZATION IN THE FIELD OF CHILD HEALTH

Gulsum Hasan, Katerina Vitanova, Kalina Racheva

Students, Specialty Nurse, Department of Health Care, Faculty of Public Health,
Medical University of Varna

РЕЗЮМЕ

Увод: *Един от наболелите проблеми в системата на здравеопазването през последните десетилетия е свързан с недостига на медицински сестри. Все по-малък дял от новозавършващите избират да се реализират в сферата на детското здраве. Нагласите на студентите за професионална реализация може да бъде повлияно в значителна степен по време на обучението им в клинична среда. Поради това проучването на факторите, повлияващи готовността на студентите - медицински сестри и акушерки, за работа с деца има важно научно и практическо значение.*

Цел: *Да се проучат факторите, повлияващи нагласите на студентите от специалностите Медицинска сестра и Акушерка за професионална реализация в сферата на детското здраве.*

Материал и методи: *Анализ на литературни източници, документален и анкетен метод, чрез онлайн анкета, публикувана на специализирана платформа за онлайн попълване чрез интернет. Проучено е мнението на 53-ма студенти от специалностите Медицинска сестра и Акушерка в медицински университети в страната. Изследването е проведено в периода януари – февруари 2021 година.*

Резултати и обсъждане: *Значителна част от бъдещите медицински сестри заявяват го-*

ABSTRACT

Introduction: *One of the most pressing problems in the health care system in recent decades is the shortage of nurses. A smaller and smaller share of the new graduates chose to work in the field of children's health. Students' attitudes towards professional realization can be significantly influenced during their training in a clinical setting. Therefore, the study of the factors influencing the willingness of student nurses and midwives to work with children is of great scientific and practical importance.*

Objective: *To study the factors influencing the attitudes of students majoring in nursing and midwifery for professional realization in the field of children's health.*

Material and methods: *Analysis of literature sources, documentary, and survey method, through an online survey published on a specialized platform for online completion via the Internet. The opinion of 53 students majoring in Nursing and Midwifery at Medical Universities in the country was studied. The study was conducted in the period January - February 2021.*

Results and discussion: *A significant part of the future nurses declare preparedness for professional realization in the field of children's health (74.50%). Among the surveyed students, the largest share is of those wishing to work in Nurseries (24.40%), Children's Department and Neonatology (22.20%). Half of the respondents indicated that they were worried about working with children (51.10%), and according to 65.40% of them, it was provoked by fear that they would cause them pain. The motivational factors for*

товност за професионална реализация в сферата на детското здраве (74,50%). Сред анкетираните студенти най-голям е делът на желаещите да работят в детска ясла (24,40%),

детско отделение и неонатология по (22,20%). Половината от анкетираните са посочили, че изпитват притеснение да работят с деца (51,10%), като според 65,40% от тях то е провокирано от страх, че ще им причинят болка. Мотивиращите фактори за работа с деца са: любовта към децата, позитивната енергия, която децата излъчват, и желанието да помагат на децата, които са нашето бъдеще. Отрицателните нагласи за работа с деца се обуславя от неумението да се справят с детското страдание и неумението да общуват с децата.

Заключение: *Положителните нагласи на бъдещите медицински сестри и акушерки за професионална реализация в сферата на детското здраве са гаранция за успешното решаване на проблема с недостига на специалисти.*

Ключови думи: *студенти, деца, нагласи за работа, професионална реализация*

working with children are love for children, the positive energy that they radiate and the desire to help kids – which are our future. Negative attitudes about working with children are determined by the inability to cope with child suffering and the inability to communicate with children.

Conclusion: *The positive attitude of the future nurses and midwives for professional realization in the field of children's health is a guarantee for the successful solution of the problem with the shortage of specialists.*

Key words: *students, children, attitudes towards work, professional realization*

УВОД

Професионалното изграждане на медицинска сестра и акушерка е сложен и продължителен процес, като се започне от избора на медицинската професия, студентското обучение, дипломирането и бъдещата реализация. Отношението на студентите към бъдеща професионална реализация може да бъде повлияно по време на обучението им в клинична среда. Своевременното установяване на негативните фактори и тяхното повлияване в значителна степен би способствало за промяна на нагласите за работа с деца.

В педиатричната практика сестринските грижи имат още по-голямо значение, тъй като малките деца са зависими от възрастните и се нуждаят от специален подход и внимание (1,2,3). От съществено значение са и адаптивните способности на всяко дете, особено в болнична среда, което изисква медицинските сестри да притежават и умения за ефективна комуникация с децата и техните родители.

Според В. Цветкова (2017) ппромяната на микросоциалната среда предизвиква състояние на „напрегната адаптация". Много често състоянието възниква при децата в резултат на прехода от първична семейна микросоциална среда в новата среда на детския колектив - болници, ясли, градини и др. Същото проучване доказва, че според 72% от анкетираните медицински сестри хоспитализираните деца се чувстват стресирани в болнична среда (5).

Специалистите по здравни грижи, работещи в сферата на детското здраве, трябва да притежават много морални и етични качества, както и знания и умения за опазване, поддържане, укрепване и възстановяване здравето на децата (1,6,7). Работата с деца е предизвикателство за всеки млад специалист, наред с това се отличава със своя специфика и характеристика. Детето не е умален възрастен, а отделна личност, която изисква различен подход и повече емпатия и търпение.

ЦЕЛ

Да се проучат факторите, повлияващи нагласите на студентите от специалностите Медицинска сестра и Акушерка за професионална реализация в сферата на детското здраве.

МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

Методите, използвани в нашето изследване, са: документален метод, включващ проучване на литературни източници; социологически - чрез

онлайн анкета, публикувана на специализирана платформа за онлайн попълване чрез интернет; статистически метод за обработка и анализ на информацията. Проучено е мнението на 57 студенти от специалностите Медицинска сестра и Акушерка в медицински университети в страната. Изследването е проведено в периода януари-февруари 2021 година.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Проучено е мнението на 50 студенти от специалност Медицинска сестра и 7 студенти от специалност Акушерка в медицински университети в градовете Пловдив, Бургас, Стара Загора и Варна, като най-висок е делът на студентите (89,40%) от МУ - Варна. В изследването бяха включиха студенти от втори до четвърти курс, като най-висок е делът на студентите от трети курс 66,00%, втори 19,10%, а четвърти 14,90%.

Студентите провеждат своето клинично обучение в детски ясли, детски отделения, родилна зала и неонатология. Това ни даде възможност да проучим тяхното мнение относно удовлетвореността им от проведеното обучение, както и мотивите, предопределящи професионалния избор.

Анализът на резултатите сочи, че 93,60% от анкетираните студенти са посещавали детско отделение в процеса на обучение за период от един месец. Преобладава и делът на тези, които изказват удовлетвореност от проведеното обучение (87,00%). Студентите са силно впечатлени от уменията на медицинските сестри да прилагат подходящия индивидуален подход при комуникация с малките деца и родителите, от спецификата на работа и атмосферата в отделението (фиг. 1).

Съществен е и делът на студентите, провели клинична практика в детска ясла (76,60%) за период от две-три седмици. Удовлетворени от обучението си в детска ясла са (74,00%). Част от тях споделят, че биха започнали работа в тази сфера, като мотив изтъкват положителните емоционални преживявания и обичта си към децата (фиг. 1).

Различна е позицията на студентите по отношение на клиничната практика в родилната зала и неонатологията. Поради епидемичната обстановка в страната значителен дял 61,70% от анкетираните не са посещавали клиничните бази. Онази част от анкетираните, които са имали тази възможност (38,30%), са удовлетворени и биха започнали работа (фиг. 1).

Мотивацията е стремеж към постигане на бъдещи цели, а удовлетвореността е резултат от

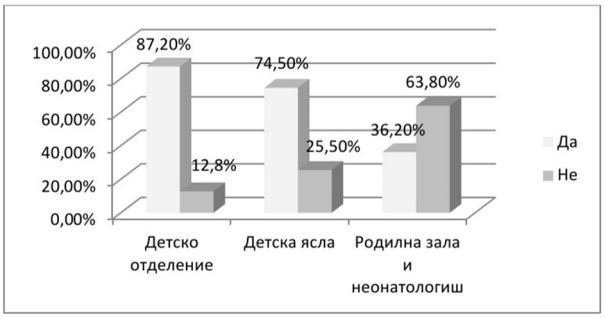

Фиг. 1. Удовлетвореност относно обучението в клинични бази

постигането им. Студентската удовлетвореност от обучението е важен показател, който влияе върху очакванията и възприятията на студентите. Клиничната подготовка е важен елемент от обучението в реални условия, дава възможност за усъвършенстване на уменията и спомага за изграждането на професионални качества за работа в трудова среда (4).

Обучението в реална работна среда е предизвикателство за студентите и в същото време поражда преживявания, свързани със страх и притеснение при грижите за деца. Голяма част от анкетираните са посочили, че изпитват притеснение да работят с деца (51,10%). Обнадеждаващ е фактът, че почти половината от респондентите (48,90%), не свързват грижите с тревожност или страх. Вероятно голяма част от тях в бъдеще ще се реализират професионално в сферата на детското здраве (фиг. 2).

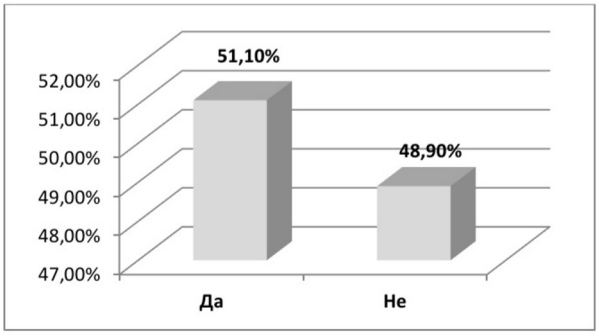

Фиг. 2. Мнение на студентите относно притесненията им при работа с деца

За да установим водещите причини, които мотивират или демотивират студентите, предоставихме възможност да посочат от какво се поражда това притеснение. Съществена част от студентите посочват, че се страхуват да не причинят болка на детето при извършване на манипулации (65,40%). Владеенето на специфични професионални умения са фактор, пораждащ притеснение при (53,80%) от студентите. Изисква-

нията за бърза и адекватна намеса биха демотивирали 42,30% от студентите. Владеенето и прилагането на специфични комуникативни подходи при работа с деца е необходимо условие за качеството на осъществяваните сестрински грижи, поради което 38,50% от студентите го посочват като фактор, повишаващ тревожността им. Аналогичен е и резултатът по отношение на факта, че децата изпитват страх от непознатото, плачат и се съпротивляват (38,50%). Голямото натоварване в тези структури не е фактор, повлияващ професионалната реализация в сферата на детското здраве (фиг. 3).

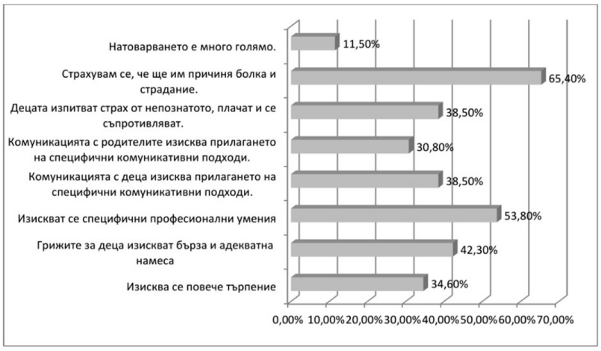

Фиг. 3. Фактори, повишаващи тревожността при работа с деца

Работата с деца е много специфична и изисква много повече търпение, умения, пъргавина и бърза адекватна намеса. Комуникацията, която трябва да се осъществи с малък пациент, е коренно различна от тази с възрастен.

На въпроса „Желаете ли да започнете работа в структури оказващи грижи за деца?“ 74,50% от анкетираните дават положителен отговор, а 25,50% са категорични, че не биха работили с деца (фиг. 4).

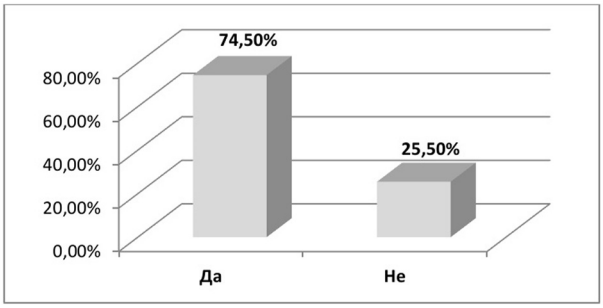

Фиг. 4. Нагласи за работа в структури, оказващи грижи за деца

Сред студентите с положителна нагласа за реализация в педиатричните сектори най-голям е делът на желаещите да работят в детска ясла (24,40%). Детски и неонатологични отделения получават одобрение от по 22,20% от анкетираните (фиг. 5).

Фиг. 5. Предпочитана структура за бъдеща професионална реализация

Факторите, които мотивират студентите за работа с деца, са: любовта към децата, позитивната енергия, която децата излъчват, и желанието да помагат на децата, които са нашето бъдеще. Отрицателни нагласи за работа с деца, се обуславят от неумението да се справят с детското страдание, както и че децата са трудни пациенти и не считат, че това е тяхното призвание. Демотивиращ фактор е опасението, че няма да могат да се справят и неумението да общуват с децата. Получените резултати потвърждават резултати от други проучвания (1).

ИЗВОДИ

1. Студентите са удовлетворени от обучението си в структури, оказващи грижи за деца.
2. Значителен дял от бъдещите специалисти по здравни грижи заявяват готовност за професионална реализация в сферата на детското здраве.
3. Позитивната енергия, която децата излъчват, и желанието да помагат на децата, които са нашето бъдеще, провокират желание за работа в сферата на детското здраве при голяма част от студентите.
4. Отношението на студентите към бъдеща професионална реализация може да бъде повлияно положително по време на обучението им в клинична среда.

ЛИТЕРАТУРА

1. Георгиева А., Петкова Ж., Николова М., Стамова Кр., Василева В. Нагласи на на студентите медицински сестри за работа с деца. Варненски медицински форум. 2016; 6: 84 – 87.

2. Бакалов Й., и кол. Грижи за болното дете и сестринска техника. 3-то изд. София: Медицина и физкултура; 1990.

3. Бончева Ив. Психология на детското развитие. 1-во изд. Варна: Славена; 2013.

4. Николова М., Рагьвска Г. Мотиви, очаквания и реалност за избора на професията медицинска сестра, Варненски медицински форум, МУ-Варна, 2013; 2 (3): 136-140.

5. Tsvetkova V. Particularities of adaptation of children to the hospital environment. Громадська організація «Південна фундація педагогіки» ЗБІРНИК НАУКОВИХ РОБІТ учасників міжнародної науково-практичної конференції , Одеса. 2017: 28-31

6. Happell, B. Student Nurses' Interest in Working With Children. Journal of the Society of Pediatric Nurses. 2000; 5 (4):167-73.

7. Queen's University, Children's Nurse, http://www.nursingandmidwiferycareersni.com/nursing-children.html

Адрес за кореспонденция:
Гюлсум Хасан
Катедра „Здравни грижи“
ул. „Марин Дринов“ №55
Варна, 9000
e-mail: gyusii.ymr@gmail.com